

ARREU

El Modernisme de Buenos Aires

Luis Gueilburt

Sculptor, director acadèmic del Taller Gaudí
Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona
Universitat Politècnica Catalunya

Mentre passejo pels carrers de Buenos Aires, sense distinció de barris, n'observo l'arquitectura i reflexiono sobre el que va ser i el que va succeir en aquesta ciutat de l'any 1900 al 1930. La gent que va arribar i va treballar durant aquests trenta anys en aquesta ciutat, hi va trobar un lloc desproporcionadament gran, enorme, sense límits que, amb tot, havia heretat les línies, les pinzellades de color i els plans del Modernisme europeu, però "passat per aigua".

A l'època, les idees viatjaven en vaixell, lentament, igual que la resta d'informació. Amb els materials autòctons i les noves proporcions, les construccions van prendre formes diferents i, amb algunes variacions, van adaptar-se a les noves mesures, als grans espais i a una llibertat d'acció que no havien tingut de vegades els conceptes originals, malgrat que s'havia cercat.

Cada edifici, cada casa que es construïa, implicava un somni; cada façana que es dibuixava semblava copiada d'una altra façana europea original, italiana, catalana o francesa, però malgrat el desig de l'arquitecte o de l'artesà, la forma que van adoptar els nous dissenys va crear un estil. Les idees que es van endur van anar transformant-se en creuar l'oceà. Les formes es van suavitzar i van adoptar un nou contingut; si poguéssim preguntar als autors, segurament ens dirien que havien seguit al peu de la lletra els canons que l'estil imposava, però la lletra s'havia desdibuixat i l'estil era un altre.

Ens trobem amb aquest nou Modernisme, l'Art Nouveau, que definirà el Buenos Aires d'aquestes dècades i hi deixarà empremta. Les idees que duïen els viatgers d'una banda a l'altra es van anar encreuant poc a poc en els vaixells que els transportaven, en un anar i venir d'unes cultures que mai no s'haurien volgut barrejar en l'Europa natal, i van fer que a Amèrica tot esdevingués possible. En aquest nou continent sense prejudicis i sense preconceptes, el Floreale es va encreuar amb l'Art Nouveau, i aquest amb el Modernisme, el Liberty i, fins i tot, l'Art Déco.

No podem deixar de destacar les obres de Julián García Núñez, Cayetano Buigas i Monrava i Francisco Roca i Simó, entre d'altres que deixarien també la seva petja. Però és evident que

Architect Julián García Núñez and sculptor Agustín Querol i Subirats, 1910. Monument to the Spaniards

Arquitecte Julián García Núñez i escultor Agustí Querol i Subirats, 1910. Monument als espanyols



Sculpture detail of the Antigua Confiteria del Molino
Detall escultòric de l'Antigua Confiteria del Molino

qualsevol catàleg es quedaria curt si no incorporés, a més dels grans noms, els eters anònims, fonamentals per comprendre el patrimoni i assimilar-ne el contingut.

Els exemples d'una arquitectura exportada a través de l'oceà ens ofereixen moltes sorpreses, com, per exemple, el primer molí fariner de Buenos Aires que es va denominar Molino a Vapor de Lorea, i que es va transformar en l'Antigua Confiteria del Molino, coneguda arreu. Aquest edifici, que va començar a construir-se cap al 1914, és un bon exemple de l'arquitectura d'aquest estil Art Nouveau o Floreale de què parlem.

Mentre a Europa planava el fantasma de la Primera Guerra Mundial, el 1917 s'inaugurava aquest edifici notable. Per construir-lo es van dur alguns materials des d'Itàlia a Buenos Aires: portes, finestres, poms de bronze, ceràmiques, cristalleria i vidrieres, a més de les peces de gran valor artístic que van fabricar artesans argentins amb materials nobles, com els marbres de Córdoba i San Luis.

Tot i que el Modernisme al principi va desencadenar la hilaritat de molta gent que el va anomenar estil fideu o coup de fouet (cop de fuet), a causa de les línies en zig-zaga, i que es van omplir revistes amb caricatures sobre les construccions Art Nouveau, finalment va acabar imposant-se per damunt dels riures i les bromes, es va convertir en moda i va triomfar arreu. **[7]**

WORLDWIDE

Art Nouveau in Buenos Aires

Luis Gueilburt

Sculptor, Academic Director of the Taller Gaudí
Escola Politècnica Superior d'Edificació de Barcelona
Universitat Politècnica Catalunya

Wandering the streets of Buenos Aires, regardless of which district, and observing its architecture, I reflect on what this city was and what happened here in the years 1900-1930. The people who arrived and worked in this city during those 30 years encountered an outsize, enormous place without limits, which had nevertheless inherited the lines, brushstrokes of colour and the plans of European Art Nouveau, albeit "watered down".

In those days ideas moved by ship, slowly, like all other information. With local materials and the new proportions they took on different forms, and with some variations they were adapted to new sizes, large spaces and a freedom of action that the original concepts at times had not enjoyed, although they had looked for it.

Each building, each house, that was built brought with it its own dream, every façade traced seemed a copy of a European original, whether Italian, Catalan or French. Yet in spite of architects' or artisans' wishes, the form adopted in the new designs created a style. The imported ideas were transformed upon crossing the ocean. Shapes were softened and took on another meaning. If we could ask the builders, they would certainly tell us they had followed the imposed norms to the letter, but the letter had been blurred and the style was another.

We are confronted by this new Art Nouveau, which would define Buenos Aires in those decades and leave its mark there.

The ideas that travellers took back and forth slowly merged in the boats that carried them. There was a toing and froing of cultures that could never have mixed in the birthplace of Europe, but in America anything was possible. In this new continent without prejudices and pre-concepts, the Floral style mixed with Art Nouveau, and this in turn with Modernism, Liberty and even Art Deco.

Works that must inevitably be cited include those of Julián García Núñez, Cayetano Buigas i Monrava and Francisco Roca i Simó, among others who would leave their mark. But clearly any catalogue would be deficient if it did not include, aside from the great names, those eternal unknowns who are fundamental if we wish to understand this heritage and take in its meaning.

Examples of this architecture exported overseas reserve many surprises for us. One case is Buenos Aires' first flour mill, called the Lorea Steam Mill and later transformed into the widely known Old Mill Patisserie. This building, on which work started around 1914, is a key example of the Art Nouveau or Floral style of architecture under discussion.

While Europe was scourged by the spectre of WWI, this remarkable building was inaugurated in 1917. Some of the items used in its construction were sent from Italy: doors, windows, bronze handles, ceramics, glass and crystal. And then came the pieces of great artistic value fashioned by Argentine artisans of noble materials like Cordovan and San Luis marble.

Although the style aroused hilarity in many people in its early days, earning sobriquets such as "noodle style" and "Coup de Fouet" (Whiplash) because of its zigzagging lines, and magazines were filled with caricatures of Art Nouveau constructions, it outlived the laughter and jokes to become fashionable throughout the world. **[7]**



Francisco Teresio Gianotti, c.1914. Antigua Confiteria del Molino



Detail of the bronze door of the Antigua Confiteria del Molino
Detall de la porta de bronze de l'Antigua Confiteria del Molino